

صالح لحاظ شده است؛ «دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هرکس می‌تواند به منظور دادخواهی به دادگاه‌های صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این‌گونه دادگاه‌ها را در دسترس داشته باشند و هیچ‌کس را نمی‌توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.» در اصل بیست و دوم بر مصونیت حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض تصریح شده است. همچنین به آزادی مطبوعات در اصل بیست و چهارم، آزادی اعضا و جمعیت‌ها در اصل بیست و ششم، آزادی شغلی در اصل بیست و هشتم، امنیت قضائی در اصول سی و دوم تا سی و نهم، به‌ویژه اصل برائت در اصل سی و هفتم، قانونی بودن مجازات و دادگاه در اصل سی و هشتم، ممنوعیت شکنجه برای اقرار و شهادت در اصل سی و هشتم، منع سوءاستفاده از حق در اصل چهلم، و احترام به مالکیت مشروع در اصول چهل و ششم و چهل و هفتم توجه شده است.

عدالت اجتماعی

عدالت اجتماعی همانند سایر مفاهیم عدالت

از جمله عدالت صوری، عدالت ماهوی، عدالت

توزیعی و عدالت اصلاحی در پیوند عمیق با ایده بنیادین برابری است. دغدغه اصلی عدالت اجتماعی رعایت برابری شهروندان در توزیع امکانات اقتصادی و اجتماعی است.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به شاخص‌های عدالت اجتماعی اشاره کرده و آن را شناسایی، حمایت و حتی ضمانت کرده است. اگرچه عدالت اجتماعی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به لحاظ هنجاری همگام با اسناد بین‌المللی حقوق بشر بوده، از نظر دستوری و عملی هنوز تحقق نیافته و به‌طور عادلانه اجرا نشده است. این دست‌مورد، اصولی‌اند که یا کمتر اجرا شده‌اند یا مغفول مانده‌اند. یکی از این اصول ارزشمند و بنیادی در قانون اساسی اصل هشتم است که بر تحقق نظارت همگانی تأکید دارد. براساس این اصل لازم است که مردم و افکار عمومی کاملاً بر عملکرد دولتمردان، مقامات، نهادها و سازمان‌ها نظارت داشته باشند و دولت، دولت شیشه‌ای باشد. یعنی همه چیز دولت پیدا باشد و به دنبال آن دولت پاسخگو باشد؛ پاسخگوی حقوقی، پاسخگوی مالی و پاسخگوی سیاسی. دولتمردان کاملاً در رصد مردم قرار بگیرند. در این صورت، نظارت همگانی مردم که مهم‌ترین نوع نظارت است، تحقق می‌یابد.

عدالت اقتصادی

براساس اصل چهلم و سوم قانون اساسی نگرش به

اقتصاد تنها به صورت وسیله‌ای برای حفظ آزادی

افراد مجاز هست. طبق این اصل، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران براساس ضوابطی مشخص «برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه‌کن کردن فقر